

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К
щодо проекту Закону про первинну медичну допомогу
на засадах сімейної медицини
(реєстр. № 6634 від 22 червня 2017 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя на засіданні 16 листопада 2017 року (протокол № 65) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про первинну медичну допомогу на засадах сімейної медицини (реєстр. № 6634 від 22 червня 2017 року), поданий народними депутатами України Сисоєнко І.В. та іншими (далі – Законопроект).

Згідно з пояснювальною запискою метою Законопроекту є створення умов для розвитку та функціонування ефективної первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини, що дозволить забезпечити тривалий медичний нагляд та опіку в усі періоди життя людини незалежно від характеру хвороби, стану органів і систем її організму і, на думку авторів, покращить важливу складову національної безпеки держави – збереження та зміцнення здоров'я населення України.

Для досягнення мети Законопроектом пропонується визначення правових, організаційних, економічних та соціальних засад забезпечення громадян України та інших осіб, які перебувають на її території, первинною медичною допомогою, засад функціонування та розвитку сімейної медицини. Законопроектом встановлюються основні пріоритети та засади сімейної медицини; мета та основні завдання первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини; види первинної медичної допомоги; суб'єкти первинної медичної допомоги; облік і звітність суб'єктів первинної медичної допомоги у сфері охорони здоров'я; державна політика у сфері охорони здоров'я з надання первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини; організація надання первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини; порядок взаємодії суб'єктів первинної медичної допомоги з закладами охорони здоров'я, що надають інші види медичної допомоги населення; права та обов'язки пацієнтів; кадрове, фінансове, матеріально-

технічне та інформаційне забезпечення суб'єктів первинної медичної допомоги; освіта та наука у сфері первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини; участь громадськості у сфері первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини та міжнародне співробітництво; відповідальність за порушення законодавства у сфері первинної медичної допомоги на засадах сімейної медицини.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

Основний Закон України (стаття 1, частини перша, друга статті 8) проголошує Україну правовою державою, в якій в Україні визнається і діє принцип верховенства права, закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй.

Конституційний Суд України у Рішенні від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 зауважив, що верховенство права - це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо (абзац другий підпункту 4.1 пункту 4 мотивувальної частини).

За Основним Законом України (стаття 3) людина, її життя і здоров'я визнаються найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави.

Як встановив Конституційний Суд України у Рішенні від 12 квітня 2012 року № 9-рп/2012, конституційні права і свободи є фундаментальною основою існування та розвитку Українського народу, а тому держава зобов'язана створювати ефективні організаційно-правові механізми для їх реалізації. Відсутність таких механізмів нівелює сутність конституційних прав і свобод, оскільки призводить до того, що вони стають декларативними, а це є неприпустимим у правовій державі (абзац четвертий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини).

Конституція України (частини перша, третя статті 49) закріплює право кожного на охорону здоров'я. Держава створює умови для ефективного і доступного для всіх громадян медичного обслуговування.

Міжнародним пактом про економічні, соціальні і культурні права визнається право кожної людини на найвищий досяжний рівень фізичного і психічного здоров'я.

Водночас, заходи, яких повинні вжити держави-учасниці цього Пакту для повного здійснення зазначеного права, включають створення умов, які б забезпечували всім медичну допомогу і медичний догляд у разі хвороби (стаття 12).

Європейською соціальною хартією (переглянутою), ратифікованою Законом України № 137-V від 14 вересня 2006 року, передбачено, що з метою забезпечення ефективного здійснення права на охорону здоров'я Сторони зобов'язуються самостійно або у співробітництві з громадськими чи приватними організаціями вживати відповідних заходів для того, щоб, серед іншого зокрема, забезпечити діяльність консультативно-просвітницьких служб, які сприяли б поліпшенню здоров'я і підвищенню особистої відповідальності у питаннях здоров'я (стаття 11).

Однією з основних вимог Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) є фізична доступність до медичної допомоги населенню.

Забезпечення медичної допомоги можливе при дотриманні основних принципів, визначених ВООЗ (Алма-Атинська конференція, 1978 р.), а саме, належність до національної системи охорони здоров'я та первинність у контакті окремої особистості чи родини з системою охорони здоров'я країни; максимальна наближеність до місця проживання та праці людини; максимальна доступність (за рівнем, обсягом, технологіями та терміном надання допомоги); відповідність професійної підготовки спеціалістів і матеріально-технічної бази її потребам.

Цим вимогам відповідає концепція надання медичної допомоги на засадах сімейної медицини, яка для будь-якого пацієнта та членів його сім'ї є фізично доступною, безперервною та невідкладною.

Лісабонською декларацією стосовно прав пацієнта (Лісабон, Португалія, вересень-жовтень 1981 рік) встановлено право пацієнта на вільний вибір свого лікаря, надання згоди чи відмови від лікування після отримання адекватної інформації, а також право пацієнта очікувати, що його лікар поважатиме конфіденційний характер медичних і особистих відомостей про нього.

Відповідно до Основ законодавства України про охорону здоров'я (далі – Основи) первинна медична допомога - медична допомога, що надається в амбулаторних умовах або за місцем проживання (перебування) пацієнта лікарем загальної практики - сімейним лікарем (стаття 35¹).

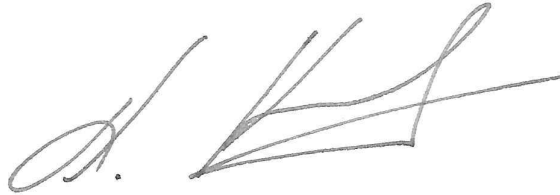
При цьому, держава згідно з Конституцією України гарантує всім громадянам реалізацію їх прав у галузі охорони здоров'я шляхом, зокрема, здійснення державного і можливості громадського контролю та нагляду в галузі охорони здоров'я, встановлення відповідальності за порушення прав і законних інтересів громадян у галузі охорони здоров'я. Основу державної політики охорони здоров'я формує Верховна Рада України шляхом закріплення конституційних і законодавчих засад охорони здоров'я, визначення її мети, головних завдань, напрямів, принципів і пріоритетів (статті 7, 13 Основ).

За Конституцією України (пункти 1, 6 частини першої статті 92) права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод, а також засади охорони здоров'я визначаються виключно законом. Прийняття законів Основний Закон України відносить до повноважень Верховної Ради України

як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про первинну медичну допомогу на засадах сімейної медицини (реєстр. № 6634 від 22 червня 2017 року), поданий народними депутатами України Сисоєнко І.В. та іншими, не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

A handwritten signature in black ink, consisting of several fluid, overlapping strokes that form a stylized representation of the name R.P. Knyazevich.

Р.П. КНЯЗЕВИЧ